

فقہ مصور عبادات

آسان سازی و آموزش احکام اسلام

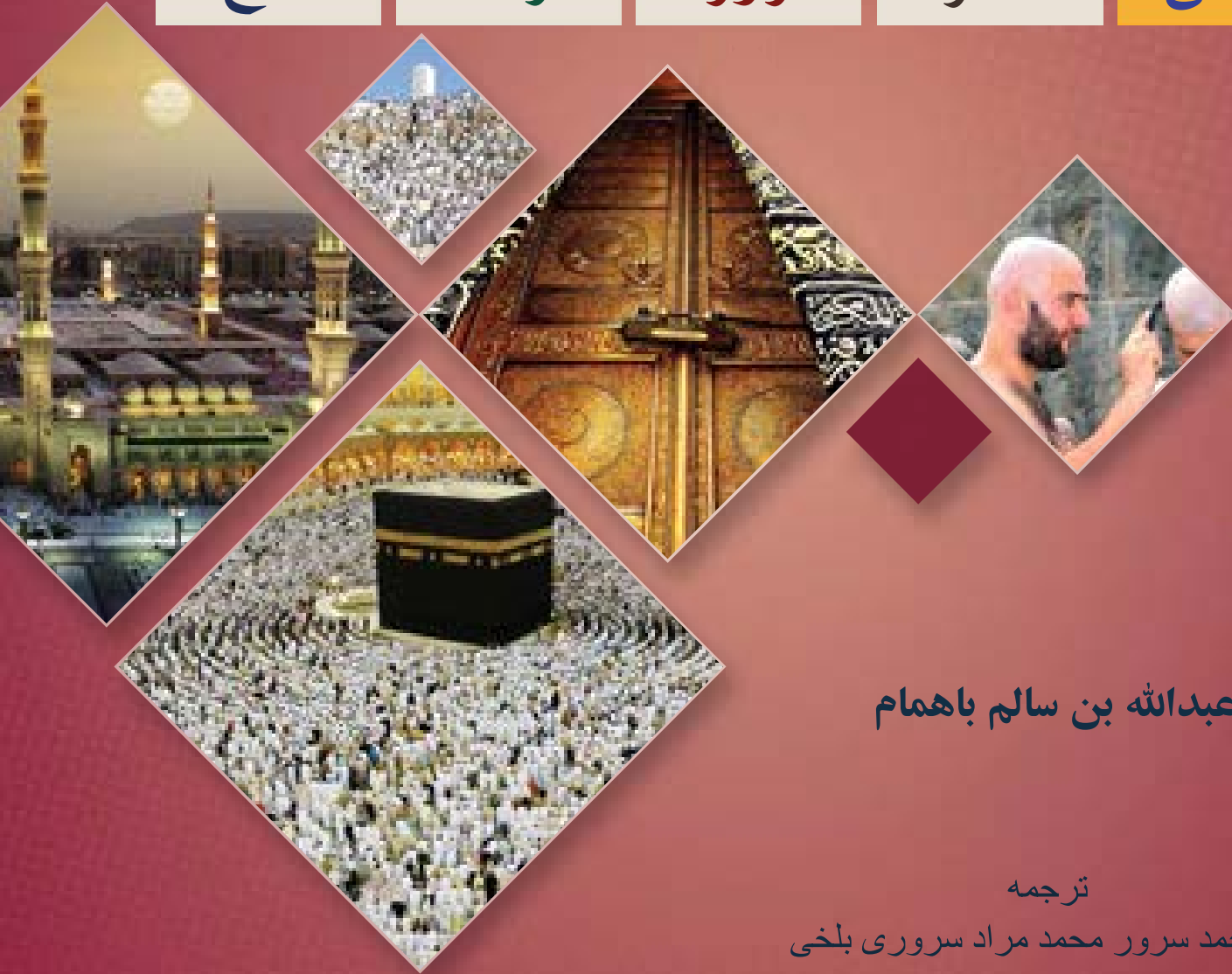
حج

زکات

روزہ

نماز

پاکی

د. عبدالله بن سالم باہمام

ترجمہ

د. محمد سرور محمد مراد سروری بلخی

وصف حج و عمرہ

وصف حج و عمره

مطالب

وصف حج

روز هشتم ماه ذیحجه

روز نهم ماه ذیحجه

روز دهم ماه ذیحجه

روز یازدهم ماه ذیحجه

روز دوازدهم ماه ذیحجه

روز سیزدهم ماه ذیحجه

وصف عمره

وصف حج

اعمال حج از روز هشتم ماه ذیحجه آغاز میشود، بشرح زیر:

روز هشتم ماه ذیحجه (روز تروییه)

۱. حاج از محل اقامتش احرام میندند، غسل میکند، و خوشبوئی میزند، و سپس لباس احرام به تن میکند، و میگوید: ((لبيك اللهم حجا، لبيك اللهم ليك، ليك لا شريك لك ليك، إن الحمد والنعمه لك والملك، لا شريك لك))^(۱).

۲. رهسپار منی شده، در آنجا نمازهای ظهر، عصر، مغرب، عشاء و فجر روز بعد را اداء میکند، هر نماز را در وقتش، و چهار رکعتی را قصر نموده دو رکعت میخواند، تا طلوع خورشید روز نهم در منی میماند.

(۱) به روایت بخاری.

إحرام

خوشبوئی

غسل کردن

منی

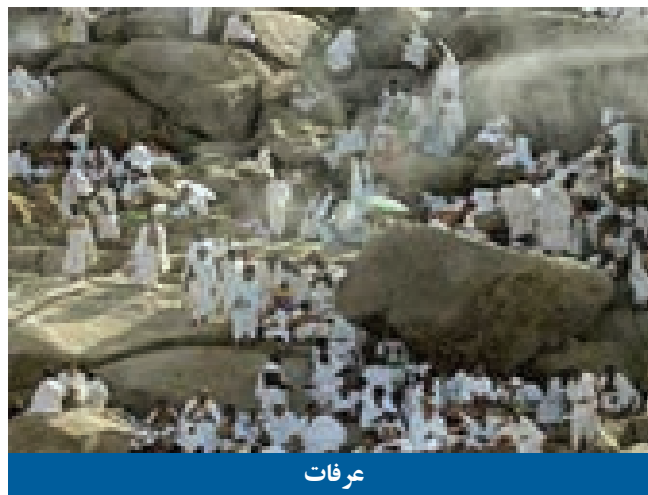
نمره

روز دهم ماه ذیحجه (روز عید)

۱. نماز فجر را میخواند، سپس برای ذکر و دعاء و نیایش تا اندک زمانی پیش از طلوع خورشید مشغول میشود.
۲. پیش از طلوع خورشید بسوی منی حرکت میکند.
۳. وقتیکه به منی رسید، به سوی جمره عقبه رفته با هفت سنگریزه یکی پس از دیگری آنها بطور پیهم میزند.
۴. هدیه اگر داشته باشد ذبح میکند.
۵. موی سرش را میتراشد و یا کوتاه میکند، و به تحلل اول دست رسی پیدا میکند، لباسهایش را میپوشد، و خوشبوئی میزند، و همه ممنوعات احرام برایش حلال میشود بجز از آمیزش با زنان.
۶. به مکه مکرمه میرود و طواف بیت الله را که طواف افاضه و همان طواف حج است انجام میدهد، و سعی میان صفا و مروه را برای حج انجام میدهد، اگر متمتع باشد، و همینطور است اگر غیر متمتع بوده ولی با طواف قدوم سعی نکرده باشد، باین ترتیب به تحلل دوم میرسد، که برایش کلیه ممنوعات احرام حلال میگردد.
۷. به منی برمیگردد، و شب را در آنجا سپری میکند.

روز نهم ماه ذیحجه (روز عرفه)

۱. پس از طلوع خورشید حاج رهسپار عرفه میگردد، و در آنجا نمازهای ظهر و عصر را قصر و به جمع تقدیم اداء میکند، و قبل از زوال خورشید به مسجد نمره - اگر برایش میسر بود - میرود.
۲. بعد از نماز رو به قبله و دستها را بلند نموده به ذکر و دعاء و نیایش پروردگار مشغول میشود، و تا غروب خورشید در عرفه میماند.
۳. پس از غروب خورشید به مزدلفه میرود، و نمازهای مغرب و عشاء را - با قصر کردن عشاء - اداء میکند، و شب را تا طلوع فجر در آنجا میماند.

عرفات

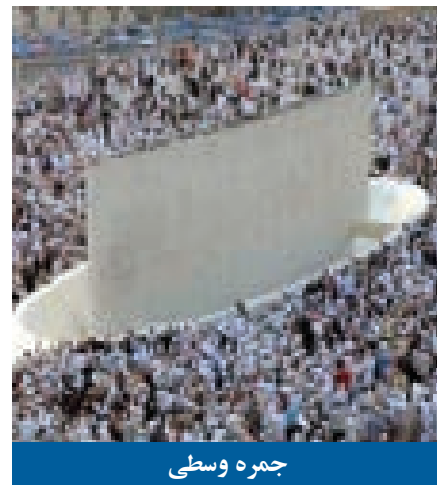
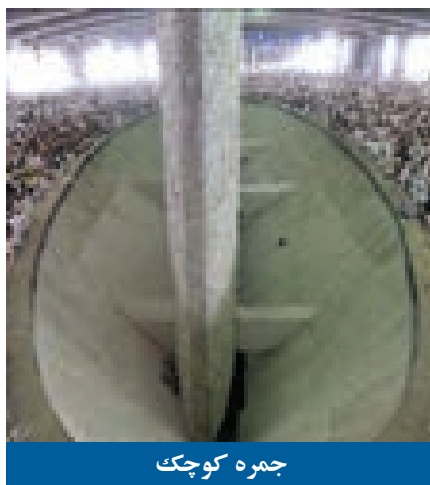

مزدلفه

روز یازدهم ماه ذیحجه (نخستین روز آیام تشریق)

۱. هریک از جمرات سه گانه را با هفت سنگریزه پیهم میزند، و با هریک تکبیر نیز میگوید، ورمی را پس از زوال خورشید (وقت ظهر) انجام میدهد، و قبل از زوال جواز ندارد، و پس از رمی جمره های صغری، و وسطی دعاء کند. و برخی فقهاء حجم سنگریزه را با حجم نخود و یا اندکی بزرگتر از آن و کوچکتر از بندق تعیین کرده اند.
۲. بیتوته (شب سپری کردن) در منی

احرام

خوشبونی

۲. تلبیه گفتن را چنین آغاز میکند: «لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إِنَّ الْحَمْدَ وَالنَّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ، لَا شَرِيكَ لَكَ»^(۲)

و همچنان به لبیک گفتن ادامه میدهد تا اینکه بیت الله را ببیند، و حجر اسود را لمس کند.

۳. زمانیکه به مسجد الحرام وارد میشد، اول پای راستش را بنهد، و دعای دخول مسجد را بخواند.

۴. تلبیه گفتن را متوقف کند، و طواف بیت الله را با بوسیدن و لمس کردن حجر اسود- اگر میسر بود- آغاز کند، و در غیر آن با اشاره به آن اکتفاء نموده میگوید: «بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهِ أَكْبَرُ، اللَّهُمَّ إِيْمَانًا بِكَ، وَتَصَدِيقًا بِكِتَابِكَ، وَوَفَاءً بِعَهْدِكَ، وَاتِّبَاعًا لِسُنَّةِ مُحَمَّدٍ ﷺ»^(۳)

۵. در حالیکه بیت الله به سمت چپش باشد هفت دور طواف را از حجر اسود آغاز کرده و به آن پایان میدهد.

۶. برای مردان تند رفتن در سه دور اول سنت است.

۷. در طواف آنچه را میخواهد دعاء کند، وقتی در برابر رکن یمانی قرار گرفت، آنرا لمس نموده و تکبیر گوید، اگر

(۲) به روایت بیهقی.

(۳) به روایت ابوداود.

روز دوازدهم ذیحجه (دومین روز ایام تشریق)

۱. جمرات سه گانه را چنانکه در روز پیشین زده بود، رمی میکند.

۲. از منی قبل از غروب خورشید خارج میشود، اگرخواست عجله کند، و اگر اراده تاخیر را داشت، شب را سپری میکند.

۳. برای طواف وداع به مکه مکرمه میرود.

روز سیزدهم ذی حجه (آخرین روز ایام تشریق)

این ویژه کسی است که تاخیر کرده است، و درین روز اعمال زیر را انجام میدهد:

۱. جمرات سه گانه را مانند دو روز گذشته رمی میکند.

۲. از منی بیرون شده به طواف وداع میرود.

با این ترتیب حجش پایان یافته است.

حکمت طواف

حکمت طواف کردن وسی نمودن و زدن جمرات برپا کردن ذکر الله است، از عائشه صدیقه روایت است که فرمود: رسول الله ﷺ فرمودند: ((طواف خانه خدا وسی میان صفا و مروه و زدن جمره ها برای برپا کردن ذکر الله میباشد))^(۱)

وصف عمره

۱. زمانیکه عمره کننده به میقات برسد، غسل کرده خوشبوئی میزند و لباس احرامی را بتن میکند، و با گفتن: «لبیک عمره» نیت عمره میکند.

غسل کردن

(۱) به روایت ابوداود. (۱) رواه أبو داود.

ﷺ که فرمود: رسول الله ﷺ فرمودند: ((ای بار الها! برای کسانی که سرتراشیدند مغفرت کن، یاران گفتند: و برای کوتاه کنندگان؟ فرمودند: ای بار الها! برای کسانی که سرتراشیدند مغفرت کن، گفتند: و برای کوتاه کنندگان؟ برای سومین بار نیز چنان فرمودند و بعد از آن گفتند: و برای کوتاه کنندگان))^(۳)
 ۱۴. از احرامش خارج شده بحالت حلالیت باز میگردد.
 باین ترتیب عمره اش را پایان داده است.

(۳) به روایت بخاری.

سعی میان صفا و مروه

نتواند، به آن اشاره نکند، و تکبیر نیز نگوید، و میان رکن یمانی و حجر اسود چنین گوید: «ربنا آتنا فی الدنيا حسنةً، و فی الآخرة حسنةً، و قنا عذاب النار.»^(۱)

۸. پس از پایان طواف، دو رکعت نماز در عقب مقام ابراهیم - اگر میسر بود - بخواند، و رنه در هر جای مسجد الحرام میتواند بخواند.

۹. به صفا میروند، هر گاه به آن نزدیک شود این فرموده الله تعالی را قرائت کند: (همانا «صفا» و «مروه» از شعائر (نشانه های) الله است، پس هر که حج خانه (الله) کند و یا عمره انجام دهد، بر او گناهی نیست که میان آن دو طواف (سعی) کند، و کسی که به رغبت خود کار نیکی را انجام دهد پس بدرستی که الله سپاسگزار داناست) [البقرة: ۱۵۸].

۱۰. بر صفا بالا رفته، رو بسوی کعبه نموده، و دستانش را بلند میکند، و تکبیر میگوید و نیز سپاس خداوند را گفته این ذکر را میخواند: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، أَيُّونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ سَاجِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ، صَدَقَ اللَّهُ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ» پس از آن دعاء میکند، بعد از آن بار دیگر همان ذکر را در دور بعدی تکرار میکند، سپس دعا نموده، برای بار سوم ذکر یاد شده را در دور سوم میخواند.

۱۱. از صفا پائین رفته بسوی مروه رهسپار میگردد، و در راه میان دو علامه سبز^(۲) بسرعت راه میرود، و به مروه بالا میشود، و آنچه در صفا انجام داده در مروه نیز انجام میدهد، مگر با نزدیک شدن به آن این آیت را: (همانا «صفا» و «مروه» از شعائر (نشانه های) الله است) [البقرة: ۱۵۸] نمیخواند.

۱۲. میان صفا و مروه هفت بار سعی میکند.

۱۳. پس از پایان سعی، مردان موی سرشان را طوری کوتاه میکنند که شامل تمام سرشان گردد، و زنان از سر گیسوان شان باندازه سر انگشت کوتاه میکنند.

برای مردان بهتر است سر بتراشند، بدلیل روایت ابی هریره

(۱) به روایت بخاری.

(۲) آندو علامه برای مکانی است که سیده هاجر (مادر اسماعیل علیهما السلام) در سعی میان صفا و مروه بسرعت راه رفته است.

<https://www.al-feqh.com/fa>